

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ireny Saralievové a soudců JUDr. Kláry Bernardové a JUDr. Michala Fridricha v právní věci

žalobce: **Radek J.**, narozený xxx
bytem xxx, xxx
zastoupený advokátem JUDr. Tomášem Sokolem
sídlem Sokolská 60, Praha 2

proti
žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti ČR**
sídlem Vyšehradská 16, Praha 2

o zaplacení 1 507 663,43 Kč

k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 30. ledna 2019, č. j. 15 C 119/2018-159

takto

- I. Rozsudek soudu I. stupně se v zamítavém výroku o věci samé ohledně částky 1 232 580 Kč **potvrzuje.**
- II. Dále se rozsudek soudu I. stupně v zamítavém výroku o věci samé **mění** tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 50 000 Kč do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odůvodnění

1. Napadeným rozsudkem soud I. stupně zastavil řízení ohledně 213 796,40 Kč a 5 395,60 Kč, žalované uložil povinnost zaplatit žalobci 5 891,46 Kč, žalobu zamítl ohledně 1 130 000 Kč a ohledně 152 580 Kč a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce se domáhal na žalované zaplacení 1 282 580 Kč z titulu zadostiučinění za nemajetkovou

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Hradová

újmu. Částku 1 130 000 Kč požadoval z důvodu nezákonného trestního stíhání pro trestný čin přijetí úplatku, vedeného u Krajského soudu v Plzni sp. zn. 5 T 5/2014, jímž byl rozsudkem, který nabyl právní moci dne 5. 10. 2017, zproštěn obžaloby. Částku 152 580 Kč požadoval z důvodu nepřiměřené délky trestního řízení. Dále se žalobce domáhal náhrady škody, spočívající v nákladech na obhajobu a cestovného ve výši 224 883,46 Kč. Ohledně 218 992 Kč vzal žalobu po částečné úhradě ze strany žalované zpět a řízení bylo v tomto rozsahu (213 796,40 Kč + 5 395,60 Kč) zastaveno. Předmětem řízení zůstal z nároku na náhradu škody pouze požadavek na náhradu cestovného ve výši 5 891,46 Kč. Žalovaná v rámci předběžného projednání uznala nárok žalobce na finanční zadostiučinění za nemajetkovou újmu z titulu nezákonného rozhodnutí ve výši 50 000 Kč a délku trestního řízení, které trvalo 4 roky a 9 dní neshledala nepřiměřenou.

2. Soud I. stupně zjistil z obsahu spisu Krajského soudu v Plzni sp. zn. 5 T 5/20104 průběh trestního řízení, jak je podrobně zachycen v jeho rozhodnutí. Trestní stíhání žalobce bylo zahájeno dne 26. 9. 2013 usnesením o zahájení trestního stíhání pro trestný čin přijetí úplatku podle § 331 odst. 1, 2 a odst. 4 písm. a) zák. č. 10/2009 Sb., trestní zákoník (tr. zákoník). Dne 3. 7. 2014 byla Krajským státním zastupitelstvím v Plzni podána obžaloba (obžalováni byli kromě žalobce Miroslav F., Vladimír Š. a Vlastimil S.). Dne 9. 2. 2015 byl vyhlášen odsuzující rozsudek, který k odvolání obžalovaných Vrchní soud v Praze dne 17. 9. 2015 zrušil a věc vrátil soud I. stupně k dalšímu řízení. Rozsudkem ze dne 8. 6. 2017, který nabyl právní moci dne 5. 10. 2017, byl žalobce obžaloby zproštěn. Z provedených listinných důkazů soud I. stupně zjistil, že trestní stíhání žalobce, který pracoval ve funkci vedoucího xxx xxx v malé obci xxx, kde se všichni znají, a byl trestně stíhán spolu se starostou obce, bylo rozsáhle medializováno ve sdělovacích prostředcích bez ohledu na presumpci nevinu v tom smyslu, že „v xxx se podplácelo kvůli xxx xxx“. Z výpovědi manželky žalobce a jeho dcer, svědkyň K. a N. J., vzal za prokázané, že trestní stíhání žalobce se dotklo celé rodiny, zejména žalobce, který byl veselým a společenským člověkem, po zahájení trestního stíhání však začal být mlčenlivý a vyhýbal se společnosti, měl obavy ze ztráty zaměstnání a z možného finančního strádání celé rodiny. Trestní stíhání mělo negativní vliv na zdravotní stav žalobce, když v důsledku stresu trpěl onemocněním xxx a nespavostí. Podle výpovědi svědka F. byl žalobce v zaměstnání zamlklý a měl obavy o zaměstnání. Žalobce nebyl ze své funkce odvolán a své zaměstnání vykonával i po dobu trestního stíhání bez jakéhokoli omezení.
3. Na tomto skutkovém základě soud I. stupně s odkazem na § 1, § 5 písm. a), b), § 7, § 8 odst. 1, § 13 odst. 1 a § 31a odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, dovodil, že ve věci bylo vydáno nezákonné rozhodnutí (usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 26. 9. 2013) a je proto dán odpovědností titulu pro náhradu škody žalobci, spočívající v nákladech na obhajobu (které již byly vypořádány) a nákladech cestovného, jejichž náhradu žalobci přiznal v požadované výši 5 891,46 Kč, a pro zadostiučinění za nemajetkovou újmu žalobce. Žalovanou bylo na tomto zadostiučinění z titulu nezákonného rozhodnutí žalobci zapláceno 50 000 Kč. Tuto částku shledal soud I. stupně s přihlédnutím k zásahu do osobnostní a rodinné sféry žalobce, medializaci trestního řízení a obavy žalobce z vysokého trestu přiměřenou satisfakcí, souladnou s obecně sdílenou představou spravedlnosti (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2813/2011). Požadavek na náhradu nemajetkové újmy z titulu nepřiměřené délky řízení soud I. stupně opodstatněným neshledal s poukazem na to, že řízení trvalo celkem 4 roky a 9 dní, probíhalo na několika stupních soudní soustavy a jednalo se o velmi složité řízení čtyř spoluobviněných. Uzavřel, že uvedená délka řízení není nepřiměřená a proto žalobu v tomto požadavku jako nedůvodnou zamítl. O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 142 odst. 2, 3 a § 146 odst. 2 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (o. s. ř.) na základě úvahy o polovičním procesním úspěchu účastníků.
4. Proti zamítavému výroku rozsudku podal žalobce včasné odvolání a soudu I. stupně vytkl nesprávná skutková zjištění a nesprávné právní posouzení věci. Namítl, že žalovanou poskytnuté zadostiučinění ve výši 50 000 Kč není s ohledem na okolnosti věci dostatečné. Soud I. stupně správně posoudil většinu dílčích zásahů do osobností sféry žalobce, nedostatečně je však promítl

do výše přiznaného zadostiučinění. Dostatečně nepřihlédl zejména k újmě způsobené medializací, jíž byla jednoznačně porušena presumpce nevinny a kterou je třeba hodnotit v kontextu okolnosti, že žalobce žije v malém městě, kde se všichni znají, a že byl stíhán spolu se starostou obce. Internetové články o obci na Wikipedii dosud podrobně informují i o této trestní kauze žalobce, přestože byl zproštěn obžaloby. Žalobce vykonával funkci xxx xxx v xxx od roku 2000 a nikdy žádný úplatek nepřijal ani nenabízel. Trestní stíhání pro něj znamenalo permanentní obavu ze ztráty zaměstnání a neustálý stres. Kauzou byla zasažena celá jeho rodina včetně studujících dcer, jeho trestní stíhání vešlo v obecnou známost a stalo se nesnesitelným pro celou rodinu. Soud I. stupně se nezabýval faktem, že byl dlouhou dobu během trestního stíhání sledován a odposloucháván s nulovým výsledkem. S odkazem na judikaturu Ústavního soudu ČR a Nejvyššího soudu ČR žalobce dovozoval, že trestní stíhání je velkým zásahem do života trestně stíhaného a že přiznaná výše zadostiučinění je v daném případě v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti. Odvolatel dále setrval na přesvědčení, že délka trestního řízení v rozsahu 4 roky a 9 dní není přiměřená. Zdůraznil, že po celou tuto dobu byl jako nevinný člověk „vláčen“ trestním řízením a se svou rodinou žil v nejistotě, stresu a byl vystaven posměchu a dehonestaci ze strany obyvatel xxx. Navrhl, aby odvolací soud napadený výrok rozsudku soudu I. stupně zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení. Žalovaná navrhla potvrzení napadeného rozsudku jako věcně správného.

5. Odvolatel uplatnil odvolací důvody ve smyslu § 205 odst. 2 písm. e) a g) o. s. ř. Odvolací soud proto v souladu s § 212 a § 212a o. s. ř. přezkoumal rozsudek soudu I. stupně v zamítavém výroku o věci a ve výroku o náhradě nákladů řízení a odvolání shledal zčásti opodstatněným
6. Je ustálenou soudní praxí, že za použití § 8 per analogiam zákona č. 82/1998 Sb. odpovídá stát i za škodu způsobenou zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu; protože zákon tento nárok výslovně neupravuje, vychází se z analogického výkladu úpravy nejbližší - z úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, za něž je považováno rozhodnutí, jímž se trestní stíhání zahajuje (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 1 Cz 6/90, rozhodnutí velkého senátu NS ČR sp. zn. 31 Cdo 3489/2007a sp. zn. 31 Cdo 2805/2011, rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 4768/2007). Východisko nároku žalobce, který byl ve výše popsaném řízení trestně stíhán a obžaloby zproštěn, je vzhledem k uvedenému nepochybné a mezi účastníky konečně nesporné. Vznik nemajetkové újmy ve smyslu § 31a odst. 1 zák. č. 82/98 Sb. v důsledku tohoto trestního stíhání je presumován a není sporu o tom, že v případě trestního řízení jde o věc typově významnou pro osobou obviněného, která negativně ovlivňuje a zatěžuje jeho osobní život. Samotná skutečnost trestního stíhání výrazně zasahuje do soukromého a osobního života jednotlivce, do jeho cti a dobré pověsti, a to tím spíše, jedná-li se o osobu bezúhonnou a o obvinění „liché“, což je posléze pravomocně stvrzeno zprošťujícím rozsudkem soudu, (srov. např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 590/08, nálezy sp. zn. I. ÚS 554/05, nálezy sp. zn. I. ÚS 2511/13). Při úvaze o výši zadostiučinění v peněžní formě podle § 31a odst. 2 zák. č. 82/98 Sb. je ve smyslu judikatury Nejvyššího soudu ČR (rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 2256/2011, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, publikované pod č. 122/12 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) podstatná 1) povaha trestní věci a v jejím rámci zejména hrozba trestního postihu, 2) délka trestního řízení, 3) následky způsobené v osobnostní sféře poškozeného.
7. V daném případě byl žalobce stíhán pro zvláště závažný zločin přijetí úplatku podle § 331 odst. 1, 2 a 4 tr. zákoníku a ve smyslu tohoto ustanovení mu hrozil značný postih - sazba trestu odnětí svobody za tento trestný čin je stanovena od 5 do 12 let. Tato hrozba ovšem byla v případě jinak bezúhonného žalobce pouze teoretická, jak se podává i z rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 2. 2015 č. j. 5 T 5/2014-1619 (původní odsuzující rozsudek), kterým byl žalobce odsouzen za použití mimořádného snížení trestní sazby § 58 odst. 1 tr. zák. pouze na tři léta s pětiletým podmíněným odkladem. Trestní stíhání trvalo od 26. 9. 2013 do 5. 10. 2017 skutkové náročnosti věci přiměřenou dobu 4 let. Následky, způsobené nezákonným trestním stíháním žalobci v jeho osobnostní sféře, byly převážně v rovině osobního prožitku obavy z odsouzení, ztráty zaměstnání

a společenské prestiže, který se přenášel i na jeho manželku a děti. Žalobce nebyl v důsledku trestního stíhání omezen na osobní svobodě, nedošlo k narušení jeho manželství a trestní stíhání nemělo ani žádný dopad na jeho pracovní uplatnění. Nejvíce v důsledku trestního stíhání zjevně utrpěla pověst žalobce v místě jeho bydliště a zaměstnání, neboť se jedná o malou obec, kde toto trestní stíhání vešlo i vlivem medializace v lokálních i celorepublikových sdělovacích prostředcích ve všeobecnou známost. Obtížně reparaovatelná společenská dehonestace dosud bezúhonného žalobce je závažným následkem jeho trestního stíhání, který spolu se závažností trestného činu, z něhož byl obviněn, opodstatňuje peněžní zadostiučinění za toto stíhání ve výši 100 000 Kč. Tato částka je v relaci s výší zadostiučinění, poskytovanou v jiných obdobných případech trestního stíhání, kdy byl poškozený stíhán na svobodě a nejzávažnějších následkem tohoto stíhání byla především jeho společenská dehonestace (srov. rozhodnutí Městského soudu v Praze sp. zn. 20 Co 10/2014, 20 Co 355/2015, 20 Co 228/2013). Odvolací soud proto zamítavý výrok rozsudku soudu I. stupně podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. ohledně 50 000 Kč změnil a žalobci tuto částku (vedle již žalovanou uhrazených 50 000 Kč) na zadostiučinění za nemajetkovou újmu, způsobenou mu trestním stíháním, přiznal.

8. Odvolací soud ve shodě se soudem I. stupně neshledal opodstatněným nárok žalobce na zadostiučinění za nepřiměřenou délku uvedeného trestního řízení. K jeho závěru doplňuje, že k porušení práva na přiměřenou délku soudního řízení ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, a tím i nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu § 13 odst. 1 věta druhá a třetí zákona č. 82/1998 Sb. nedochází tehdy, není-li věc projednána v ideální době, ve které by projednána být mohla, ale teprve tehdy, není-li projednána v době odpovídající její složitosti a významu předmětu řízení pro poškozeného, přičemž důvody, proč k tomu došlo, spočívají v postupu orgánu veřejné moci, a to buď zcela nebo v míře významně převažující podíl poškozeného na celkové délce projednávání věci (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2098/2012, sp. zn. 30 Cdo 2098/2012, sp. zn. 28 Cdo 3727/2011). Nepřiměřeně dlouhým řízením je tedy jen takové řízení, k jehož délce přispělo nezanedbatelným způsobem nedodržování procesních pravidel ze strany orgánů veřejné moci (např. neodůvodněnou nečinností) ve smyslu nesprávného úředního postupu podle § 13 odst. 1 zák. č. 82/98. Z obsahu spisu Krajského soudu v Plzni sp. zn. 5 T 5/2014 se nepodává žádná okolnost, z níž by bylo možné dovodit nesprávný úřední postup některého z orgánů, činných v trestním řízení a jeho celková délka byla, jak již uvedl soud I. stupně, přiměřená složitosti věci. Okolnost, že žalobce byl po dobu trvání trestního řízení vystaven jeho následkům, byla zohledněna v rámci zadostiučinění za nemajetkovou újmu, způsobenou mu samotným trestním stíháním. Odvolací soud proto ve zbývající části zamítavý výrok o věci samé rozsudku soudu I. stupně podle § 219 o. s. ř. potvrdil. Vzhledem k přibližně polovičnímu úspěchu každé ze stran rozhodl odvolací soud o náhradě nákladů řízení podle § 142 odst. 2 ve spojení s § 224 odst. 1, 2 o. s. ř. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Proti tomuto rozsudku je za podmínek § 237 o. s. ř. přípustné dovolání, které lze podat ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně.

Praha 26. září 2019

JUDr. Irena Saralievová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Hradová